

1. TĒMA 27. DECEMBRIS–2. JANVĀRIS

GUDRĪBAS AICINĀJUMS

Sabata pēcpusdienai

NEDEĻAS PĒTĪJUMIEM:

Sak. 1.-3. nod., 1. Moz. 1:1, 2. Moz. 19:16, 20:20, Sak. 11:30, 13:12, 15:4.

ATMIŅAS PANTS:

“Bijāt Kungu – zinību pamats! Gan gudrību, gan pamācību muļķi nīst!”
(Sak. 1:7).

No Ēdenes laikiem cilvēces traģēdijas saknes meklējamas nepareizā izvēlē. “Cilvēks zaudēja visu, jo viņš izvēlējās drīzāk uz klausīt krāpnieku, nevis Viņu, kas ir Patiesība, kam vienīgajam ir izpratne. Cilvēka prāts tika samulsināts, sajaucot kopā labo un ļauno.” (E. Vaita “Audzināšana” 25. lpp.)

Sakāmvārdu grāmatas nolūks ir palīdzēt mums izdarīt pareizo izvēli – izvēlēties Dieva, nevis krāpnieka ceļu. Tēvs vai māte, runājot ar savu dēlu, ne tikai brīdina viņu no nepareizas izvēles, bet iedrošina pieņemt pareizo lēmumu. Tas ir ļoti svarīgi, jo izvēle burtiskā nozīmē ir dzīvības un nāves jautājums.

Pirmās trīs Sakāmvārdu nodaļas ilustrē šo audzināšanas metodi. Izskaidrojis grāmatas nolūku “..izzināt gudrību” (Sak. 1:2) un uzrakstījis tās moto – “bijāt Kungu – zinību pamats!” (Sak. 1:7, salīdzini ar Sak. 9:10) –, autors atkal un atkal brīdina mūs no muļķības uz klausīšanas un aicina atsaukties debesu gudrības aicinājumam.

Lūdzu, iepazīsties ar šīs nedēļas tēmu, lai sagatavotos Bībeles izpētei 3. janvārī!

Gudrības sākums

Sak. 1:1-6 nosaukums "Sālamana, Dāvida dēla, sakāmvārdi" (Sak. 1:1) izveido saikni starp šo sakāmvārdu un 1. Ķēn. 3:5-14. Ķēniņu grāmatā (tāpat kā Sakāmvārdos) Sālamans ir attēlots kā dēls, kas meklē gudrību no Dieva. Papildus abām atsauksmēm uz Sālamanu kā "Dāvida dēlu", abos tekstos ir līdzīga leksika: "saprast", "gudrība", "tiesa". Šīs paralēles ne tikai apstiprina, ka Sālamans ir saistīts ar grāmatas veidošanu, bet arī parāda, ka Sakāmvārdi runā par cilvēka lūgumu pēc gudrības no Dieva.

Izlasi Sak. 1:7! Kas ir gudrība? Kas ir "Kunga bijāšana"? Kā abi šie jēdzieni ir saistīti savā starpā? _____

"Gudrība" šeit ir definēta kā reliģiska pieredze. Tā ir saistīta ar Kunga bijāšanu. Šis svarīgais ebreju reliģijas termins ir Sakāmvārdu atslēga. Tas ne tikai parādās atkārtoti, bet arī izveido ietvaru visai grāmatai. (Sak. 1:7, 31:30)

Kunga bijāšanai nav nekāda sakara ar māņticīgām un bērnišķīgām bailēm no Dieva soda. To vajadzētu saprast kā asu Dieva personīgās klātbūtnes apziņu visur un visos laikos. Kunga bijība raksturoja cilvēku reakciju uz Dieva atklāsmi Sinaja kalnā (2. Moz 19:16, 20:20), tā arī izskaidroja viņu apņemšanos būt uzticīgiem un mīlēt Dievu, atbildot uz Viņa derību ar tiem (5. Moz. 10:12).

Īsāk sakot, būties Dievu nozīmē būt uzticīgam Viņam un mīlēt Viņu.

Frāze "bijība tā Kunga priekšā ir gudrības iesākums" nozīmē, ka gudrība izriet no šīs "bijības". "Ebreju vārds, kas tulkots kā "iesākums" (reshit), norāda uz pirmo vārdu, ar ko sākas radīšanas stāsts (1. Moz. 1:1). Pirmā gudrības mācība ir saistīta ar izpratni, ka Dievs ir mūsu Radītājs, kas dod mums dzīvību un elpu, un ka Viņš ir vienmēr klātesošs – mīlestības, taisnības un glābšanas Dievs (Jāņa 3:16, Ps. 89:14, Ebr. 9:12). Mums ir sacīts, lai mēs mīlam Dievu un bīstamies Viņu. Kā šie divi koncepti ir saistīti ar tavu pieredzi ar Dievu?

Patiesā audzināšana

Izlasi Sak. 1:8-19! Kādi divi atšķirīgi "audzināšanas" veidi ir atklāti šajos pantos? Kāda ir šo pantu galvenā vēsts ne tikai vecākiem, bet ikvienam, kas bīstas Kungu? _____

Pirmkārt, audzināšana ir ģimenes jautājums, un īstā audzināšana pamatā ir no vecākiem. Minētajos pantos šo audzināšanu sauc par "pamācību" un pat par "likumu". Ebreju vārds, kas apzīmē likumu, – "tora" nozīmē "virziens". Vecākiem ir jānorāda saviem bērniem pareizais virziens. Turpretī otrs "audzināšanas" veids nav identificēts, tam nav nosaukuma. Tas vienkārši ir atzīts kā grēcinieka balss, kas vada nepareizā virzienā.

Tāpat vārdi "mans dēls", kas nav jāsaprot tikai kā attiecināti uz vīriešu dzimumu, ir atkārtoti daudzas reizes. Tie uzsver vecāku pamācības. Katrs vecāks – "māte", "tēvs" – ir skaidri uzrakstīti vienskaitlī un ir personīgi iesaistīti, bet pretpols ir anonīms daudzskaitlis – "grēcinieki".

"Savā gudrībā Kungs ir nolīcis ģimeni kā vislielāko no visiem izglītības līdzekļiem. Bērna audzināšanai ir jā sākas mājās. Šeit ir bērna pirmā skola. Šeit, kopā ar vecākiem kā skolotājiem, viņam ir jāapgūst mācības, kas vadīs viņu dzīvē. [...] Mājas audzināšanas ietekme ir noteicošais spēks uz jaunu vai labu. [...] Ja bērns nav pareizi pamācīts šeit, sātans audzinās viņu ar paša izvēlētiem līdzekļiem." (E. Vaita "Adventistu māja" 182. lpp.)

Vislabākais arguments audzināšanai ģimenē ir rezultāts – rakstura īpašības, kas ir kā rotājumi ap galvu un kaklu. Tuvo Austrumu kultūrā dārgas kakla siksnas un krelles vecāki nodeva bērniem, un tām bija mantojuma vērtība. Tomēr audzināšana ir svarīgāka nekā materiālas bagātības. Laiks, kas ir pavadīts kopā ar bērniem, ir daudz vērtīgāks nekā laiks, kas pavadīts darījumos. Norāde uz kaklu un galvu liek domāt, ka audzināšana veido audzēkņa personību. Muļķu jeb grēcinieku ceļā minētas tikai kājas (Sak. 1:15), it kā untumainais dēls būtu zaudējis savu identitāti.

Kā mēs varam iemācīties stāties pretī kārdinājumiem, ko kultūra, sabiedrība, draugi un pat ģimene var sagādāt mūsu ceļā? _____

Gudrības aicinājums

Izlasi Sak. 1:20, 21! Kā šeit ir atklāta gudrība? Kas mums ir pateikts? _____

Kamēr grēcinieki "uzglūn" un "uzklūp" (Sak. 1:11, 18), gudrība "ielās klieudz" (Sak. 1:20), "kņadas vidū sauc" un "teic savas runas" (Sak. 1:21). Šeit gudrība ir personificēta, un tās piedāvājums tiek sniegts vīriešiem un sievietēm ielās. Tā ir domāta ikvienam dzīves patiesajos darījumos. Tik daudzu produktu un tirgoņu radītā trokšņa un ļaunprātības vidū gudrības aicinājumam ir jābūt skaļam. Citādi tā netiks sadzirdēta tik daudzu citu balsu un klaigu vidū.

Izlasi Sak. 1:22-32! Kādas ir sekas gudrības atmešanai? _____

Iemeslam, kāpēc cilvēki atmet gudrību, nav nekāda sakara ar pašu gudrību, bet gan ar to cilvēku raksturu, kas to atmet. Tie ir raksturoti kā augstprātīgi un nicinoši (Sak. 1:25, salīdzini ar 30. p.), it kā viņi zinātu labāk. Līdz ar to iznāk, ka gudrība ir naivajiem un parastajiem. Un tomēr tie, kas atmet gudrību, ir naīvie un parastie. Viņi ir muļķi, kas nīst zināšanas. (Sak. 1:22, salīdzini ar 29. p.)

Tie, kas atmet gudrību, pļaus savas atmešanas augļus. Atteikušies izvēlēties Kunga bijāšanu, viņiem būs jābūt mierā ar sevi: viņi "no pašu viltībām būs sāti" (Sak. 1:31). Kad mēs atmetam gudrību no augšienes, mēs bieži vien pārtiekam no pasakām un meliem, ko paši sev esam safabricējuši un ko esam tik labprātīgi pieņemt. Tādā veidā mēs aizstājam Dievu ar elkiem. Ironiski, ka tie, kas nicina reliģiju, izsmejot tos, ko viņi uzskata par naīviem un parastiem, bieži vien ir mānticīgi paši savos ceļos, piešķirot vērtību visgaistošākajām un nelietderīgākajām lietām, kas nekad nevar apmierināt sirds pamatvajadzības.

Izlasi Sak. 1:33! Ņemot vērā kontekstu, kādi apsollījumi un cerība šeit mums ir atrodama? Kā šis apsollījums atklājas mūsu pašu pieredzē? _____

Gudrības labumi

Izlasi Sak. 2:1-5! Kādi ir nosacījumi, lai saprastu "Kunga bijāšanu"? Kādas izvēles mums ir jāizdara šajā jautājumā?_____

Trīs reizes saruna sākas ar saikli "ja" (KJV), iezīmējot trīs līmeņus izglītības attīstībā. Pirmais "ja" runā par klausīšanās pasīvo līmeni. Tas nozīmē vienkārši uztvert un ņemt vērā gudrības vārdus (Sak. 2:1,2). Otrais "ja" attiecas uz aktīvu rīcību, saucot un lūdzot pēc gudrības (Sak. 2:3). Trešais "ja" norāda uz dedzīgu iesaistīšanos, meklējot un dzenoties pēc gudrības kā pēc "apslēptas mantas" (Sak. 2:4).

Izlasi Sak. 2:6-9! Kādi ir nosacījumi, lai saprastu taisnību? Kāda ir Dieva atbildība gudrības iemantošanā?_____

Ievēro, ka frāze "Kungs dod" 6. pantā sasaucas ar frāzi "tu zināsi, .. kā Dievu pazīt" 5. pantā. Gudrība līdzīgi glābšanai ir dāvana no Dieva. Kā pirmā rindkopā aprakstīts cilvēka process, šajā tiek raksturots dievišķais darbs: Viņš dod gudrību, Viņam ir gudrības krājumi un Viņš sargā un uzmana gudrā gaitas.

Izlasi Sak. 2:10-22! Kas notiek, kad gudrība beidzot atrod sirdī mājvietu?_____

"Jo ienāks gudrība tavā sirdī" – tas iezīmē pēdējo atgriešanās pakāpi. Mēs ne tikai baudīsim Kunga atziņu, bet tas mūsu dvēselēm būs jauks piedzīvojums (Sak. 2:10). Mēs būsime arī pasargāti no ļauniem ceļiem (Sak. 2:12), no ļaunā vilinājumiem (Sak. 2:16) un staigāsim taisnības ceļus (Sak. 2:20). Tad ļaunums vispirms tiek saprasts kā uzticības trūkums. Grēks sākas viltīgi un nevainīgi, grēcinieks ne tikai rīkojas ļauni, bet to arī izbauda.

Ko tu uzzini par sevi, ja tu priecājies darīt ļaunu, ko debesis ir aizliegušas? Vai pat vēl ļaunāk – ja tu to pat vairs neuzskati par ļaunu?_____

Neaizmirsti!

Izlasi Sak. 3:7! Kādas ir lamatas, ja mēs esam gudri paši savās acīs? _____

Ja cilvēks ir gudrs pats savās acīs, tas rada ilūziju, ka nav vajadzīgs Dievs, lai būtu gudrs. Šāda situācija ir bezcerīga. "No muļķa var vairāk cerēt nekā no šā." (Sak. 26:12) Gudrība atkal ir nosaukta kā reliģiska nodošanās. Būt gudram nozīmē ievērot Dieva baušļus (Sak. 3:1), parādīt "uzticību un taisnību" (Sak. 3:3) un "paļauties uz Kungu" (Sak. 3:5). Gudrība ietver tuvas attiecības ar Dievu. Ievēro atkārtoto sirds pieminēšanu (Sak. 3:1, 3, 5), ar ko mēs personīgi reaģējam uz Dieva ietekmi. (Sirds bija pieminēta jau Sak. 2:10 – vieta, kurā gudrībai jāiemājo.)

Izlasi Sak. 3:13-18! Kāda alga nāk līdz ar gudrības dāvanu? _____

Gudrība ir saistīta ar dzīvību un veselību (Sak. 3:2, 8, 16, 18, 22). Viens no rosinošākajiem tēliem ir "dzīvības koks" (Sak. 3:18), kas vairākas reizes ir apsolīts grāmatā (Sak. 11:30, 13:12, 15:4). Šī metafora norāda uz Ēdenes dārzu. Apsolījums nenozīmē, ka gudrības iegūšana nodrošinās mūžīgo dzīvību. Doma ir tāda, ka dzīves kvalitāte kopā ar Dievu, kāda bija mūsu pirmajiem vecākiem Ēdenē, zināmā mērā var tikt atjaunota. Kad mēs dzīvojam ar Dievu, mēs gūstam kādu nojausmu, kādu mazumiņu no Ēdenes. Mēs mācāmies cerēt uz apsolīto zaudētās valstības atjaunošanu (sk. Dan. 7:18).

Izlasi Sak. 3:19, 20! Kāpēc vajadzība pēc gudrības ir tik vitāla? _____

Negaidītā atsauksme uz radišanas stāstu šajā kontekstā šķiet nevietā. Tomēr gudrības izmantošana radišanā pastiprina domu 18. pantā, kur gudrība ir saistīta ar dzīvības koku. Ja Dievs izmantoja gudrību, lai radītu debesis un zemi, tad gudrība nav nieka lieta. Gudrības darbības lauks ir kosmisks, tas iziet ārpus mūsu laicīgās eksistences robežām. Gudrība ir saistīta arī ar mūsu mūžīgo dzīvību. Šī mācība ir ietverta atsauksmē uz dzīvības koku, kas atgādina par Ēdenes dārzu. Šo perspektīvu ietver arī apsolījums, kas noslēdz 3. nodaļu: "Gudrie iemantos godību." (Sak. 3:35, KJV)

TĀLĀKIEM PĒTĪJUMIEM:

Izlasi E. Vaitas grāmatā "Kristus līdzības" nodaļu "Apslēptā manta" 111. – 114. lpp., grāmatā "Audzināšana" nodaļu "Fizioloģijas pētīšana" 197., 198. lpp., grāmatā "Messages to Young People" nodaļu "A Blessing in the Home" 334. lpp. un E. Vaitas piezīmes "SDA Bībeles komentāri" 3. sējuma 1156. lpp.

"Jauniešiem ir jāsaprot dziļā patiesība, kas ir pamatā Bībeles apgalvojumam, ka "pie Dieva ir dzīvības avots" (Ps. 36:10). Viņš ir ne tikai visa iesākums, bet arī Viņš ir dzīvība visam, kas dzīvo. Tā ir Viņa dzīvība, ko mēs saņemam līdz ar saules gaismu, tīro, svaigo gaisu, ēdienu, kas veido mūsu miesu un nodrošina spēku. Mēs eksistējam, pateicoties Viņa dzīvībai ik stundu, ik brīdi. Visas Viņa dāvanas dod dzīvību, veselību un prieku, ja vien tās nav samaitājis grēks." (E. Vaita "Audzināšana" 197., 198. lpp.)

"Daudzi lolo uzskatu, ka nodošanās Dievam ir kaitīga veselībai un priedīgai laimei attiecībā ar citiem cilvēkiem. Bet tie, kas staigā gudrības un svētuma ceļos, atklāj, ka "dievbijība ir noderīga visās lietās, jo tai ir tagadējās un nākamās dzīves apsoliņums". Viņi ir atvērti dzīves patieso izpriecu baudīšanai." (E. Vaitas komentārs, "SDA Bible Commentary", 3. sēj., 1156. lpp.)

JAUTĀJUMI PĀRRUNĀM:

1. Kāda ir atšķirība starp gudrību un zināšanām? Kā tas var būt, ka ir daudz zināšanu, bet nav gudrības? Galu galā, kurš no mums nepazīst kādu zinošu cilvēku, kam, šķiet, nav nekādas gudrības!

2. Pakavējies vairāk pie domas par "Kunga bijāšanu"! Ja "mīlestībā nav baiju" (1. Jāņa 4:18), tad kā mēs varam būties Kungu un tomēr Viņu mīlēt? Kā mēs varam mazināt spriedzi starp taisnību un mīlestību "Kunga bijībā"?

3. Kāpēc būt "gudram paša acīs" ir tik bīstams stāvoklis, īpaši atceroties, cik samaitāta ir cilvēka sirds un cik viegli mums ir loģiski pamatot jebkuru uzvedību, ko vien vēlamies? Padomā par tiem, kas ir loģiski pamatojuši visliktāko uzvedību! Kā mēs varam būt droši, ka nedarām to pašu?
